

..... יצאתי מחדר האוכל, ליל חורף עטוף עננים כבדים ענני גשם, רוח מערבית הציקה וקור פגשוני והגשם התלוי באוויר מבטיח שמירה קשה. צועד אני אנה ואנה, יללת הרוח לפעמים מתגברת על השירה והזמרה הנישאים מהחדר. ולפעמים רגלי המרקדים תחת השפעת הכל יכול משתיקות גם את הרוח החזקה. עושה אני את הסך הכל, אותו הסך הכל שאי אפשר אותו לעשות בחדר הרועש. לפני שלוש שנים חגגנו את החמישה עשר בגולה, היתה סביבה אחרת ואנשים לגמרי אחרים, כי בחגיגה שום קשר ישר עם חג הטבע הארצישראלי עם ראש השנה לאילנות לא הייתה לה. הקשר היחידי החיצוני היה המומנט הציוני הארצישראלי, כמו יהודי אדוק השומר על הפסוק "והגית בו יומם ולילה" כך אנו הציונים היינו משתמשים בכל הזדמנות חיצונית להעלות על השולחן את ארץ ישראל, "וחמישה עשר" שמש לנו אמצעי טוב לתעמולה בעד הרעיון ובעד קבוץ כספים.

לפני שנתיים גם כן חגגנו את חמישה עשר בשבט, זה גם כן היה בפנה נידחת בגולה אבל הסביבה כבר קצת השתנתה והאנשים גם כן השתנו אבל התוכן נשאר כמו שהיה. הספקנו כבר למעשה לטעום טעם עבודה חקלאית ממש, הקשר עם הטבע נעשה יותר בלתי אמצעי (לא אצל כלם מובן, רק אצל אלה מאתנו שבקיץ עבדו באודיסא ולחורף שבו הביתה). היחס שלנו אל העבודה הציונית השתנה, התחלנו להכניס תוכן לגמרי אחר בעבודה זו. הסביבה, האנשים שנתאספו היו על פי רוב קשורים ביניהם בקשרים יותר חזקים. הציוניות והארצישראליות התחילה לתפוש מקום בחיים האינדיבידואליים של כל אחד ואחד מאתנו והתאספנו אז אצל חבר אחד לחוג את חמישה עשר. בחגיגה לא הייתה שום כוונת תעמולה בשביל אחרים אלא היה רצון פנימי לראות בדמיון את ארץ ישראל, ליצור לכל הפחות לערב אחד סוררגט של ארץ ישראל..... כשנגמרה החגיגה ואני שבתי הביתה, הראש הסתובב מיין "הכרמל" העד היחידי מארץ ישראל ובלב שנשאר ריק איזו פינה שחשבה להתמלאות מהנשף הזה ונשארה ריקה. רשמתי אז בפנקסי שחפץ היה להימצא ערב אחד בסביבה אינטימית ארצישראלית לא נתמלא. הרבה שרו ורקדו אבל את עצם החג לא הרגישו. חמישה עשר בגולה דומה לתפילת "גשם" בסוכות בגולה, נקוה שזהו החמישה עשר האחרון בגולה".

התקווה האחרונה התאמתה, זה היה החמישה עשר האחרון בגולה, בשנה העברה חגג כבר חלק מאתנו את החג בארץ.

בשנה העברה היינו רק שישה חברים בארץ, הנשארים המשיכו בגולה את העבודה בתנאים הרבה יותר קשים מקודם. וגם אלה הששה שנמצאו בארץ היו מפוזרים בשני מקומות עבודה. באופן מיוחד לא חגגנו את החג אבל כל אחד מאתנו השתתף בחג הטבע הארצישראלי, בחג הצמחיה הארצישראלית הקמה לתחיה לקראת האביב המתקרב ובא. אני עבדתי אז בהרי יהודה, על הר של סלעים חשופים חצבנו בורות בשביל הנטיעה בחמישה עשר. מנגד להר הזה נמצאים הרי "עין כרם" המכוסים זיתים וההר שלנו נטע בו הרצל ארז וגם זה נגדע בלא עתו. היה יום יפה, השמים היו בהירים, מקום עבודתי נועד לחגיגת הנטיעות בשביל

ילדי בתי הספר מירושלים ומהבוקר השכם התחילו לנהור מאות ילדים, כל אחד לבית ספרו ולדגלו. אבל גם פה אי אפשר היה להרגיש את החג בבלתי אמצעיותו. גם פה מוכרחה הייתה להתאסף תערובת של פוליטיקה ושל רעשנות צבורית. בחגיגה השתתפו גם המושל הצבאי של התקופה ההיא וגם מושל ירושלים שאחר כך בחג הפסח עזר לפרעות ביהודים וגם הנציב לעתיד. ומתוך נאומי הגדולים ורעשנותם פג הטעם האנטימי והחגיגות של חגיגת הילדים והעצים.....

## SH1

### עמוד 3 ספר החיים 1

..... והנה עברה עוד שנה. בחיינו הקולקטיביים השנה הזו היא עשירה במעשים. החלק הכי גדול מאתנו עבר לארץ וקרע את כל הגשרים שאחדו אותו עם הגולה. חיי העבודה ומשק קבוצתי המתפתח יחסית לא רע, כל אלה הם כבר דברים במעשה ולא בחלום. לפנינו האפשרות הנכונה ליצירת חיי עבודה קבועים ונורמליים. לפנינו כר נרחב לעבודה ולהשתלמות וכל הקרעים במובן הלאומי שישנם בנפש כל יהודי בגולה כלם כמעט שנתאחו אצלנו. בשבילנו כעת חמישה עשר בשבט זהו חגנו אנו. יען כי את חיינו אנו קשרנו בחיי הצומח, וכל אחד מאתנו, עד כמה שזה עולה בידו חי חיי הטבע ומתמזג עם הטבע. לנו אין צורך מיוחד ב"פייגין ובוקסרין" כדי להזכיר לנו את תפקיד היום הזה בחיינו. חשבנו לנטוע חורשה שהיא גם תשמש לנו לסמל חיינו להבא. עצים שונים עם סגולות שונות כל אחד לחוד ממלא את תפקידו המיוחד בחיים, ומוציא לפועל את סגולותיו ויחד בכפיפה אחת הם יוצרים הרמוניה שלמה של גן מציל. כל עץ כשהוא מתגדל יחידי על שטח רחב ידיים, גזעו מתעקם, הוא לא מתרומם גבוה אלא מתפשט ברוחב. לא כן בחורשה. ההשפעה ההדדית והצורך המשותף לבנות שרשים עמוקים באדמה ולשאוף לשמש, מישר את הגזע ומרים אותו גבה גבה מכל הסביבה. האורן ושרשיו החודרים לתוך הסלעים, הזית עם גזעו החזק ופרותיו המלאות שמן, הברוש הישר המרומם מעלה, מעלה, החרוב עם עליו החזקים שלא מזדקנים, כל זה צריך היה לשמש לנו לסמל של חיים קבוצתיים משורשים באדמה, והאדמה לאור השמש. חיים קבועים שאי אפשר להזיזם כל כך בנקל. חיים מלאי שאיפה להתרומם מעלה מעלה...ומהשמיים נלחמו בנו והנטיעה לא עלתה ולא יצאה לפועל, וכשעבר זמן בטל הקרבן. והחגיגה בחדר האוכל "בגלות a la..." לא נותנת ספוק. והשמים כל כך זועפים והגשם בלי שום רחמנות נתך בחזקה ארצה, ורק תקוה אחת מהבהבת בלבך ומחממת אותך, כי הלילה סוף סוף יגמר, והשמש יזרח בכל חומו, כי גם החורף הולך וקרוב אל קצו ובמקומו יבא האביבי, והנטיעה שלא יצאה לפועל עכשיו תצא לפועל בשנה הבאה.....

י.לביטוב

## אי אמון ואי התחשבות שוררים בינינו

כ"ב שבט

כל אחד מאיתנו יודע את השקפתי על הקבוצה בכלל, וכמעט כלם יודעים כי קבוצתנו היתה אותו הכוח המושך שהוציא אותי משם הנה, אלמלא זה הייתי נשאר עוד ולכן אני חושב למותר לבוא ולהוכיח לאחדים החושדים בי שאין אני מאמין בקבוצה. די אם אגיד שהם טועים. כנראה שדברי באסיפות הכלליות הביאו אותם לחשוד בי מה שאין בי. אני תמיד אמרתי שבין החברים שורר אי אמון, שכל אחד משתדל לדון את השני לכף חובה. האם צריכים להביא ראיות לזה שכל אחד ואחד משתדל להטיב עם עצמו מה שיותר אפשר ולשכלל את ד' אמות שלו. אלו הצעירות שכל כך להוטות אחר הנקיון בפנותיהן, שבתוך חזריהן ישורור נקיון גמור. האם הן גם שומרות שמסביב לבתים יהיה גם כן אותו הנקיון? כשאתה יוצא מחדרה של הצעירה לאחר אשר התענגת על טוב טעמו של חדרה ועל הנקיון השורר בכל פנותיו, אתה נתקל בערמה של אשפה ופחים, ואתה שואל את עצמך האם יש פה 30 רשויות של יחידים ואין רשות אחת שכל אחד מעונין לשכלל אותה לשפה, ומדוע זה אלה החברים שביקרו וכעסו על אלה שמכינים בשביל עצמם כסא מיותר לחזריהם, רהיטים יותר יפים כביכול, דוקא אלה המבקרים משתדלים להרחיב את גבולותיהם, בחדר יותר מרוח, בשעה שישנם כאלה שגרים בחדרים יותר צרים משלהם, לא אדבר פה על אברהם ברכר (קריתי – הערת הארכיונאית) שלקח לו חדר מיוחד בשעה שאחרים גרים 4 בחדר, יען כי השקפתו על קבוצתנו והתחשבותו אתה ברורים למדי לכל אחד. אבל הח' זיידלר (משה – הערת הארכיונאית) הדיקני שאינו סובל את נגעי אחרים מדוע אינו רואה את נגעי עצמו, וחושב שמה שאסור לאחרים מותר לו. כדאי לעמוד על עוד עובדה אחת. אפרים גרשמן תמיד מרבה לדבר על ימות הגשמים ההולכים לאבוד ועל החברים שלא מכניסים את כל מרצם לעבודה, המרבה לדבר על דבר "מצב הרוח של גשם" ובעצמו לא מרגיש שהמצב רוח הזה לפעמים מפריע גם לך לקום בזמן והוא קם לפעמים מאוחר מהשני. ויוסף פלדבליט (בן-אברהם – הערת הארכיונאית) -דורש מזלצמן (שיקה מלחי – הערת הארכיונאית) עזרה בשעה שהוא סוחב את השקים ובעצמו לא עוזר לזלצמן כשזלצמן סוחב. כל אלה העובדות מראות על כמה שוררים בינינו אי אמון ואי התחשבות. אני לא מוציא את עצמי מהכלל ואהיה שמח מאד אם אחרים יראו גל לי את החסרונות שלי שהם לשני תמיד נראים יותר ממני. אני חושב כי זאת הדרך היחידה להגביר את האמון להחליש את החשדנות ולפתוח את העינים הסמויות. מלבד זאת איני רואה דרך אחרת

גבריאלי (שחור)

טלית שכולה תכלת צריכה ציצית?  
משאלות אפיקורס

קרית ענבים, איפה שנוטעים גפנים קרוב למאה מינים, עצי פרי מכל המינים, עצי שרף מכל קצוי תבל, איפה שהמחלקה לחקלאות ולהתישבות על ידי ועד הצירים רוצה לעשות וגם עושה כל מיני אקספרימנטים חקלאיים, קרית ענבים שבעוד זמן מה תהיה לגן בוטני או מוזיאום במלא מובן המילה – צריכה עוד למוזיאום באותה צורה שאנו חשבנו לסדר?  
ועל השאלה הזאת אני רוצה קצת להתעכב.  
השאלה הזאת קבלה פעם את פתרונה באספה כללית.

הפתרון התבטא בזה שהאספה הכללית קבלה בשלמותה את הצעתי על דבר סדור מוזיאום (אמנם המילה "מוזיאום" לפי דעתי לא מגדירה נכון את המושג של אותו מוסד שאנו מדברים עליו). מאותו זמן עברו כבר כחדשים. ומכיון שהמוזיאום עדיין לא נוצר, השאלה שוב פעם צפה על סדר היום של האספה בכ"ט שבט. אז מתוך חפזון השאלה לא קיבלה את פתרונה והיא בטח תתעורר באספה הקרובה. ובכדי להזהיר את החברים מקבלת רזולוציות שאין להן עתיד, אני רוצה קצת לברר את השאלה.

-----

אצלנו העבודה החקלאית צריכה להיות לא מלאכה [.....מילה ברוסית] כי אם אמנות [....מילה ברוסית]. לא לאוטומטיות בעבודה אנו שואפים כי אם לעבודה הנותנת ספוק רוחני, המקשרת את העובד לעבודה בקשרים נפשיים. אנו צריכים להתלמד לחרש אבל לא פחות מזה חשוב לדעת מתי לחרש ומתי לא לחרש. אנו צריכים לדעת לזרע אבל צריך גם לדעת מתי לזרע ומדוע בשורות או במפלת – יד זאת אומרת – אנו צריכים להסתגל לטיכניקה של העבודה, אבל יחד עם זה צריך ללמוד את טיב כל צמח וצמח, מעלותיו וסגולותיו, תנאי קיומו והתפתחותו, מה הוא מכניס למשק עכשיו ומה יוכל להכניס להבא. זה דורש מהעובד התקשרות לעבודתו, התעניינות מרובה, הסתכלות אטית ולפעמים גם סבלנות מרובה. זה לא בא ביום אחד ואף לא בשנה אחת.

לעבד, מתוך העבודה להסתכל, ומתוך ההסתכלות ללמוד – זאת צריכה להיות אקסיומה בשביל כל אחד ואחד המקשר את חייו לחקלאות.

מה שנותן זכרון העין [....רוסית – זיכרון חזותי] לא תתן שום הרצאה ושום ספר מדעי הכי מעניין והכי מבסס. אבל חוץ מהצמחים שאנו זורעים אותם ומטפלים בהם, יש עוד על המקום צמחיה עשירה. ישנם צמחים שאין אנו זורעים אותם, אין אנו משגיחים עליהם, אנו דורכים עליהם ברגלינו, ובכל זאת הם גודלים ומתפתחים ויש להם ערך גדול. הצמחיה - זה עושר טבעי של המקום. ישנם פרחים שפה לא שמים להם לב כלל וכלל, ובמקומות אחרים הם נחשבים ליקר המציאות. כל פרח ופרח יש לו גם כן

סגולות מיוחדות שלו שיכלים לנצל אותם ומפני זה הסתכלות לצמחיה של המקום גם כן עלולה להביא תועלת גדולה אם לא בימים הקרובים אז בשנים הקרובות. –

כל זה מביא לידי רעיון של יצירת אותו המוסד שיאסף את כל הצמחים של המקום, שיתן אפשרות לראות את כל הצמחים ולהסתגל לתכונותיהם האופייים, שיאסף את כל הפרזיטים מעולם החי והצומח שיכולים להביא נזק בענף זה או אחר של המשק. שיאסף את כל החמר האופן שיכל לענין את העובד וכל חבר וחבר צריכה להיות לו אפשרות בשבת או בזמן הפנאי להסתכל במה שמעניין אותו ביותר. על ידי הסתכלות לתקופת הפריחה של כל צמח וצמח אפשר להודע מתי הוא מפזר את הזריעה, אפשר את הזריעה לאסף ולשמר ולשנה הבאה אפשר על חלקה לזרע כל מין ומין לחוד, וזה יהיה מאין אסוף צמחי המקום. יש הרבה מאוד פרחים נהדרים (כרכם, דם המכבי ועוד) שהם יכלים לשמש לקשוט המקום בחצר ועל יד הבתים.

חוץ לזה אם אנו מדברים על אודות ישוב תמידי, אנו צריכים להשתדל עד כמה שאפשר ליפות את המקום, להנעים את החיים להבא. ואחד מהדברים הכי מועילים לאויר ולבריאות – נטיעת חרשה על יד הבתים, חרשה זאת נעשית לא בבת אחת אלא קמעה קמעה, במשך שנים. וחרשה כזאת צריכה להיות נטועה בידינו. לידידי – יותר חביבה תהיה לנו חרשה של עשרות עצים נטועים ומעבדים בידי חברי קבוצתנו, מהחרשה של מאות עצים הכי יפים שיטע המשרד בשבילנו אבל בידי פועלי קבוצה ג' בקיצור, כל מה שיש לו ערך חינוכי במובן חקלאי וגם לאסוף

## SH1

עמוד 7 ספר החחים 1

חומר סטטיסטי מחיי המשק והתפתחות המקום ולהגיש לחברים בצורה יותר ברורה (טבלאות, דיאגרמות) – הרצון הזה הביא לידי מחשבה על אודות יצירת מה שאנו קוראים "מוזיאום".

ובאספה הכללית, כשבאתי בהצעה על אודות זה, היא לא פגשה שום התנגדות. כלם הסכימו שדבר זה נחוץ, מועיל וצריך לסדר אתו. ונתקבלה החלטה: לתת חדר, לתת אמצעים, לתת חלקת אדמה, בקצור לעשות הכל הכל מה שאפשר.

ואחרי שהחלטה כבר נתקבלה התחילה שורה שלמה של ענינים יום יומיים, קטנטנים, פעוטים אמנם, אבל כשמצרפים את זה יחד זה יכול להפך את הקערה על פיה.

החליטו לסדר חדר מיוחד. התוצאות – ענינים על דבר קרשים שמכרחים להוריד מהמקומות איפה שהם לגמרי לא נחוצים. לא נותנים להוריד את הקרשים. דיבורים בלי סוף. צריכים לקנות קרשים – הועדה לא יכולה בלי אספה כללית לקנות קרשים (?). לעת עתה עובר הזמן. וכשצריכים היו לקנות קרשים בשביל החדרים של הלפרין – מצאו אפשרות לקנות קרשים גם בשביל החדר. –

בה בשעה שדנו על אודות השאלה הזאת באספה כללית אני אמרתי שהעבודה הזאת לא תדרש ממני בטל מהעבודה ואני רק אשתמש בימי הגשמים. להלכה – כלם הסכימו לזה, ולמעשה פעמים כשהחברים התעסקו בעבודת בית (זה היה ביום גשם) ואני לא הייתי מפני שהתעסקתי בעבודה שקיבלתי עלי, אחרי זה אני שמעתי תלונות. מאחורי הפרגוד רננו שאני משתמט מעבודה... מתבטל פשוט! –

ודברים אלה, שאמנם קטנים הם בפני עצמם, הכריחוני לחזור ולחשב שוב פעם על דבר הענין. ואני באתי לידי מסקנה שאם חברי הקבוצה לא מעריכים כראוי את הצורך ב"מוזיאום" לא כדאי לי להיות "בטלן" בשביל הקבוצה. אהיה לי בטלן בשבילי.

אני התחלתי להתעניין ולטפל בצמחים עוד בחשון כשגרתי באהל והקבוצה גרה בצריף על יד הכביש, אני עשיתי את העבודה שענינה אותי עוד לפני שהאספה החליטה "לסדר מוזיאום" ואת העבודה אני יכול להמשיך וגם אמשיך הלאה בעצמי, אין לי צורך לשתף את הקבוצה לעבודה זו. אין לי צורך בכסף הקבוצה, אין לי צורך בחדר

## SH1

### עמוד 8 ספר החיים 1

המיוחד, אינני רוצה להיות אחראי לפני הקבוצה ואינני רוצה שתהיה לה הזכות לדרוש ממני. אני את עבודתי לא הפסקתי, עשיתי כל מה שצריך היה לעשות לו היה המוזיאום. זמן לעבודה זו לקחתי משעותיי הפנויות, וכשצריך הייתי לקנות מכשירים שונים (ספוג, צמר-גפן ועוד) קניתי זה על חשבוני. סוף דבר – אני את עבודתי המשכתי בלי שיכות למוזיאום. ובחדר המוזיאום עכשיו ישנם עציצים ריקים, לבנים רטובים, זוגות נעליים קרועים, ויוסף הסנדלר המנצח על כלם. –

לפני שבוע היה פה אפרים רובינוביץ ואחרי שגמר את הרצאתו הוא שוב פעם עורר את השאלה על אודות מוזיאום. הוא מציע שאנו נסדר איזה דבר קבוע, נעשה חוזה לשלש שנים. אנו מתחייבים לתת חדר, חלקה של דונמים אחדים וגם ההוצאות כשתי לירות בחודש. הוא מתחייב לעזר בכל האפשרויות להתפתחות המוסד, לבקר פעם בשבועים את המקום. לסוף שלש השנים אם אנו נשארים פה זה נשאר רכוש המקום, אם אנו הולכים מפה זה נמסר לקבוצה החדשה או למוסד אחר לפי הסכמתנו ההדדית. בצורה כזו השאלה בטח תעמוד על הפרק באספה הקרובה.

אינני יודע את דעתם של החברים עכשיו בדבר השאלה הזאת. יש דעה שכלל וכלל אין לנו צורך במוזיאום. תנאי הדירה עכשיו גם כן אחרים. אפשר מאוד שהחברים יתחרטו על החלטתם הקודמת ויבטלוה. אני לזה לא אצטער (למרות זה שאני רוצה בקיומו). אבל אם בכל זאת האספה הכללית תאשר שוב פעם את החלטתה הקודמת וכל אותם הדברים שמנעו ממני עד עכשיו לסדר את המוזיאום ישנו – אזי למרות כל ההחלטות מנהל המוזיאום ישאר יוסף הסנדלר. –

א. ליכטרוב (אברהם בן-נריה)

ז' אדר תרפ"א